

БУВАЛЬЩИНА ПРО БІЛУ ЦЕРКВУ - СВЯТОГЕОРГІЇВСЬКИЙ СОБОР

Кладка цегли у підвальному приміщенні храму

Біла Церква – місто дуже давнє і славне, цього річ йому виповниться 980 років. Воно було засноване у 1032 році київським князем Ярославом Мудрим на високому березі річки Рось. Чому саме на Росі? Тому що прадавні кордони держави проходили саме по цій річці. По той бік уже було дике поле – край кочівників: половців, печенігів, татар, а по цей бік - Київська Русь. Для зміцнення південних рубежів держави вздовж Росі в 1032 році розпочалося будівництво оборонної лінії - системи 13-ти сторожових фортець, які потім обросли містечками й були з'єднані між собою масивними насипами та ровами. Так з'явилися Корсунь, Богуслав, Стеблів, Володарка та інші населені пункти Поросся. Одному з них було дано назву Юр'їв, або Георгієв.

ЗАФІКСОВАНО В ЛІТОПИСІ

Чому ж саме нашому місту-фортеці із 13-ти новозведених було подаровано християнське ім'я славного київського князя Ярослава та його великого небесного покровителя Георгія Переможця?

В Іпатіївському літописі записано, що саме тут, над Россю, в 1017 році він здобув вирішальну перемогу над печенігами. Сили були нерівні, кочівників сунула незліченна орда, і їхні переваги були очевидними. Тоді молодий князь у молитві звернувся за допомогою до свого християнського покровителя Святого Георгія Переможця, ім'я якого нещодавно отримав при хрещенні. І сталося диво: у небі з'явився Святий Георгій-Юрій і своїм пламенючим мечем розігнав половців, а потім спустився до князя на землю і вони вели довгу бесіду. Про що йшлося в тій розмові, не відає ніхто, але тоді Ярослав пообіцяв Святому на місці їхньої великої перемоги звести місто, в якому побудувати величаву білокам'яну церкву на його честь. Обіцянка була виконана, і через деякий час разом із оборонною фортецею засновано місто Юр'їв та збудований білокам'яний Святогеоргіївський собор на Замковій горі.

Це була четверта кам'яна церква всієї Київської Русі. Перша - Десятинна церква в Києві, друга - Софійський собор, третя - Спаський собор у Чернігові, а четверта - Святогеоргіївська церква в місті Юр'єві, яка своєю красою та величчю не поступалася вищеперахованим храмам.

НОВА НАЗВА

Найцікавіше те, що на території Юр'єва до XIV ст. не було княжої влади взагалі, ніхто із князів не зазіхав на ці землі. Здавна тут існував Орден Білих монахів. Цей Орден керував і військовою, і духовною справою, на зразок Тевтонського ордена. Священики були і духовенством, і воїнами (як в буддистських монастирях), тримаючи владу в місті та здійснюючи оборону опікуваних ними земель. Таким чином, місто Юр'їв наприкінці XI століття стало кафедральним центром Пороської єпархії.

Юр'їв у ті часи жив у постійній напрузі. Набіги печенігів, замінялися тиском половців, а пізніше монголо-татар. Місто було для кочівників «як кістка в горлі»: постійно перешкоджало їхнім походам на Київ. Оборонний вал по Росі першим зустрічав ворогів, тому фортеці та навколишні містечка часто плюндрувалися чужоземцями. Юр'їв не був винятком, його кілька разів розорили половці, а потім і татари. У XIII столітті Юр'їв був майже повністю знищений Золотою ордою на чолі з ханом Батием. Тоді не витримав оборони навіть Київ, який також зазнав часткового руйнування та значних пограбувань. Від Юр'єва залишилися тільки білі стіни кам'яного Єпископального собору, який неможливо було спалити, тому його було частково зруйновано. Отже, він ще довго височів на Замковій горі і служив для купців, воїнів та іншого подорожуючого люду орієнтиром серед густих, дрімучих лісів.

Напевно, звідси і виникла нова назва міста, бо з 1362 року в Литовських хроніках воно фігурує вже під назвою Біла Церква.

ПРОПОЗИЦІЯ РЕРІХА

Нещодавно в архівах Браницьких наш історик-дослідник В. Репринцев знайшов листа від Миколи Реріха, який просив у них дозволу побудувати на місці стародавнього храму Церкву всіх народів, ескізи якої у Реріха вже були готові. Він аргументував свою пропозицію тим, що тут існує вихід із підземного міста Богів - Шамбали, послаючись на Іпатіївський літопис. Ще пояснює, чому ця церква саме на цьому місці була збудована Ярославом і що її необхідно відновити.

Але Реріх дозволу на будівництво не отримав. По-перше, Браницькі були релігійними людьми і не могли допустити на своїй території інших конфесій, по-друге, надто близько від костелу потрібно було будувати цю церкву. Тоді Реріхи знайшли найближчу від Білої Церкви територію, яка клином підходила до міста і не належала Браницьким. Цими землями володів Міністр залізниці Голубев. Будучи освіченою і високодуховною людиною, він із розумінням поставився до пропозиції і погодився на це будівництво. Таким чином в селі Пархомівка і була споруджена містична церква, яка прекрасно збереглася до сьогодні і притягує відвідувачів своєю загадковістю. Дійсно, якщо обходити навколо неї, можна побачити символіку різних релігій світу, закарбовану в самій архітектурі.

Треба сказати: Пархомівська церква збудована таким чином, що, коли дивитися на неї з одного боку, бачимо православний собор, з іншого - католицький, з третього - мусульманський, з четвертого перед нами виростає буддистський храм. Тобто всі чотири стіни різного архітектурного стилю. Таким чином у цьому храмі символічно поєднано всі релігії світу.

МУДРЕ РІШЕННЯ

Реріхи були Великими Вчителями, які залишили після себе безліч

праць, малюнків, наукових, науково-публіцистичних та містичних творів, які ще й зараз не визнані більшістю людей.

Микола Реріх, будучи блискучим художником, залишив усі ескізи для розпису храму. Чи збереглися вони до цього часу - не відомо, принаймні мені. Церкву довго не освячували, і зрозуміло чому. Дякуючи Раїсі Горбачовій, яка взяла під свою опіку цей храм, він був реставрований та освячений православною церквою. (Цікаво, яким чином Горбачова дізналася про храм в українському селі?). На мою думку, найкраще про цю церкву можуть розповісти реріхівці - люди, які сповідують вчення цих Великих Учителів. Та чи знають вони, що місце, де він мав стояти, визначене самим Реріхом - це Біла Церква, на місці зруйнованої і похованої у віках Святогеоргіївської церкви.

НОВА БІЛОКАМ'ЯНА ЦЕРКВА

Рік тому Валерій Сараула в передачі «Паралельний світ» розповідав про Білу Церкву і саме про це місце. Фільм називався «Хрест над Україною», йшлося про місце, де зараз знаходиться пам'ятник Ярославу Мудрому, як одне із найбільших так званих «місць сили» в Україні.

Собор, якому місто зобов'язане своєю назвою, зник у буревії історичних подій, і зараз немає даних, ким і коли він був повністю зруйнований. Під час археологічних розкопок, які проводилися за підтримки Благодійного фонду Костянтина Єфименка, було частково розкопано фундамент собору.

Та великою радістю наповнюється серце від того, що все-таки на цьому місці Благодійним фондом буде зведена нова білокам'яна церква. І нехай вона не буде вражати відвідувачів своїми розмірами, але по енергетичній силі, по наполегливості, яка перейде до неї від славного Святогеоргіївського собору, я впевнена, не буде поступатися іншим нашим церквам, а можливо, з її відродженням і все наше місто поверне собі славу минулих часів...

Ірина Гуральник

Цокольний поверх церкви змуровано